

ПРАВИЛНИК О РАЧУНОВОДСТВУ И РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА

1. Опште одредбе

Члан 1.

Овим правилником уређују се организација рачуноводства, интерни рачуноводствени контролни поступци, рачуноводствене политике за признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, утврђују упутства и смернице за усвајање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја, одређују лица која су одговорна за законитост и исправност настанка пословне промене, састављање и контролу рачуноводствених исправа о пословној промени; уређује кретање рачуноводствених исправа, утврђују рокови за њихово достављање на даљу обраду и књижење у пословним књигама; уређује школска спрема, радно искуство и остали услови за лице које је одговорно за вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја, и друга питања у погледу вођења пословних књига и састављања финансијских извештаја за која је прописано да се уређују општим актом у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 62/2013, у даљем тексту: Закон) и Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“, бр. 118/2013).

Члан 2.

Одредбе овог правилника односе се и на друге делове и пословне јединице предузећа у Републици Србији.

2. Организација рачуноводственог система и интерне рачуноводствене контроле

Члан 3.

Рачуноводство предузећа обухвата скуп послова који обезбеђују функционисање рачуноводственог информационог система и послова финансијске функције. За обављање тих послова организује се служба за рачуноводство и финансије.

Рачуноводствени информациони систем представља део информационог система предузећа који обезбеђује податке и информације о финансијском положају, успешности и променама у финансијском положају предузећа за интерне и екстерне кориснике.

Финансијска функција обухвата послове контроле новчаног пословања и кредита, односе са пословним банкама, финансирање пословних функција, управљање потраживањима и обавезама, обрачуне и плаћања пореза, доприноса, царина и других дажбина, обрачуне и исплате зарада и накнада зарада, благајничко пословање, наплате и исплате преко текућих динарских и девизних рачуна.

У оквиру службе рачуноводства и финансија обављају се послови:

- финансијског књиговодства;
- вођење аналитике, помоћних књига и евиденција;
- рачуноводствено планирање и анализа;
- рачуноводствени надзор и контрола;
- рачуноводствено извештавање и информисање;
- састављање и достављање периодичних и годишњих финансијских извештаја;
- благајничко пословање;
- обрачун зарада, накнада зарада и других примања запослених;

- обрачун и плаћање по уговорима о делу, ауторским и другим уговорима;
- обрачун и плаћање пореза, доприноса, царина и других дажбина;
- састављање и достављање пореских пријава и других прописаних обрачуна и евиденција од стране државних и других органа;
- наплата и плаћање преко динарских и девизних рачуна предузећа.

За организацију и функционисање рачуноводствених и финансијских послова одговоран је руководилац рачуноводства.

Обављање послова у служби рачуноводства и финансија и одговорност запослених уређује се општим актом којим се уређују радни однос и систематизација послова и радних задатака у предузећу.

Пословне књиге

Члан 4.

Рачуноводствени подаци и информације о стању и променама на имовини, обавезама и капиталу, приходима, расходима и резултату пословања обезбеђују се у пословним књигама које чине:

- дневник,
- главна књига и
- помоћне књиге.

Дневник и главна књига воде се по систему двојног књиговодства.

Дневник представља хронолошку евиденцију пословних промена по датуму настанка, односно по редоследу пријема рачуноводствене исправе, броју и називу рачуна главне књиге, дуговном и потражном износу рачуна главне књиге и кратком објашњењу настале пословне промене. Дневник омогућава увид у хронолошку евиденцију свих трансакција у пословању и користи се за спречавање и проналажење грешака у књижењу.

Главна књига представља потпуни скуп рачуна, са својством равнотеже, за систематско обухватање стања и промена на имовини, обавезама, капиталу, приходима и расходима и која је подлога за састављање финансијских извештаја.

Главна књига се састоји из два одвојена дела, из: билансне и ванбилансне евиденције.

Главна књига садржи рачуне утврђене контним оквиром, у складу са потребама правног лица.

Помоћне књиге су аналитичке евиденције које се воде по врсти, количини и вредности за нематеријалну и материјалну имовину (нематеријална улагања, некретнине, постројења, опрему, ситан инвентар и резервне делове, инвестициону некретнину, стална средства намењена продаји и пословања која престају, залихе материјала, робе, недовршене производње и готових производа), за финансијска средства (као што су девизна и динарска новчана средства, потраживања од купаца, потраживања по примљеним меницама, датим кредитима и другим хартијама од вредности), за финансијске обавезе (као што су обавезе за порезе и друге дажбине, према добављачима, по издатим меницама и емитованим другим хартијама од вредности, обавезе по узетим кредитима, обавезе према запосленима и другим лицима) и инструменте капитала (као што су обичне и приоритетне акције, опције за упис или куповину обичних акција предузећа које их је емитовало, откупљене сопствене акције, удели у капиталу и други инструменти капитала, нереализоване добитке и губитке у оквиру ревалоризационих резерви и сл.).

Аналитичком евиденцијом основних средстава обезбеђују се следећи подаци о сваком основном средству: назив, опис и локација средства, инвентарни број, назив добављача од кога је набавка извршена, односно основ стицања (израда у сопственој режији), датум и број фактуре о набавци, датум активирања средства, набавна вредност, исправка вредности по основу амортизације и обезвређења, вредност накнадних улагања и остале промене вредности средства, датум отуђења или расходовања и други подаци.

Дневник благајне је помоћна књига у коју се уносе пословне промене које настају по основу готовине и других вредности које се воде у благајни. Дневник благајне закључује се на крају сваког дана и доставља се рачуноводству истог, а најкасније наредног дана.

Пословне књиге воде се на начин који треба да омогући контролу улазних података, исправности унетих података, чување података, могућност коришћења података, могућност увида у промет и стања на рачунима главне књиге и помоћних књига, односно трансакције, као и увид у хронологију обављеног уноса пословних промена.

Пословне књиге воде се електронским путем на рачунару уз коришћење стандардног рачуноводственог софтвера који обезбеђује функционисање система интерних контрола и онемогућава брисање прокњижених пословних промена и по потреби се могу приказати на рачунару и одштампати.

Отварање пословних књига врши се на почетку пословне године на основу закључног биланса стања претходне године.

Вођење пословних књига

Члан 5.

Вођење пословних књига, састављање и презентација финансијских извештаја предузећа врши се у складу са Законом, другим подзаконским прописима донетим на основу тог Закона и рачуноводственим политикама утврђеним овим правилником.

За признавање, вредновање, презентацију и обелодањивање позиција у финансијским извештајима, предузеће примењује Правилник за микро правна лица.

Пословне промене у пословним књигама евидентирају на рачунима контног плана донетог на основу *Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС”, бр. 118/2013), у даљем тексту: Правилник о контном оквиру.*

У пословне књиге подаци се уносе на основу рачуноводствених исправа.

Вођење пословних књига, састављање и презентацију финансијских извештаја правног лица у складу са чланом 14. Закона обавља координатор финансијских и рачуноводствених послова који испуњава следеће услове:

- 1) има школску спрему стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ, мастер академским студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету.
- 2) има најмање 5 (пет) година радног искуства на пословима рачуноводства;
- 3) испуњава и остале услове, завршена обука или курс за обављање рачуноводствених послова, одговарајуће стручно звање и сл.;
- 4) није кажњавано за кривична дела која га чине недостојним за обављање послова из области рачуноводства.

Директор одређује лице које води пословне књиге.

Рачуноводствене исправе

Члан 6.

Књижење пословних промена на имовини, обавезама, капиталу, приходима и расходима врши се на основу веродостојне рачуноводствене исправе.

Рачуноводствену исправу састављају лица одговорна за обављање одговарајућих послова чијим извршењем настају пословне промене за које се састављају рачуноводствене исправе. Руководилац организационог дела, односно службе одређује лице које саставља рачуноводствену исправу о насталом пословном догађају, односно пословној промени.

Рачуноводствена исправа мора да обухвати све податке потребне за књижење у пословним књигама, тако да се из рачуноводствене исправе могу сазнати основ и врста пословне промене.

Рачуноводствена исправа саставља се у потребном броју примерака, на месту и у времену настанка пословног догађаја, и мора бити потписана и оверена печатом од стране лица одговорних за настанак

пословне промене.

Књижење пословне промене може се вршити на основу фотокопије под условом да је на фотокопији наведено место чувања оригиналне исправе, са потписом одговорног лица.

Члан 7.

Рачуноводственом исправом сматра се и исправа која је испостављена, односно примљена телекомуникационим путем, као и исправа испостављена, односно примљена путем сервиса за електронску размену података (Electronic data Interchange – EDI).

Пошиљалац је одговоран да подаци на улазу у телекомуникациони систем буду засновани на рачуноводственим исправама, као и да чува оригиналне рачуноводствене исправе.

Када се рачуноводствена исправа преноси путем сервиса за електронску размену података, пружалац услуге електронске размене података дужан је да обезбеди интегритет размењених података.

Члан 8.

Одговорно лице потписом, односно другом идентификационом ознаком потврђује да је рачуноводствена исправа веродостојна (потпуна, истинита, рачунски тачна и да приказује пословну промену).

Рачуноводствена исправа, састављена као електронски запис, треба да садржи потпис или другу идентификациону ознаку одговорног лица, односно лица овлашћеног за издавање рачуноводствене исправе, односно електронски потпис у складу са законом.

Правно лице је дужно да, пре уноса података из рачуноводствене исправе у пословне књиге, одреди одговорно лице које треба да изврши контролу веродостојности исправе и да је потпише.

Контролом рачуноводствених исправа пре књижења утврђује се њихова потпуност, истинитост, рачунска тачност и законитост.

Контролу рачуноводствених исправа не могу да врше лица која су задужена материјалним стварима (вредностима) на које се исправе односе.

Рокови достављања рачуноводствених исправа и рокови књижења

Члан 9.

Лица која састављају и врше пријем рачуноводствених исправа, дужна су да рачуноводствену исправу и другу документацију у вези са насталом променом доставе на књижење најкасније у року од три радна дана од дана када је пословна промена настала, односно у року од три радна дана од датума пријема.

Лица која воде пословне књиге, после спроведене контроле примљених рачуноводствених исправа, дужна су да рачуноводствене исправе прокњиже у пословним књигама најкасније у року од пет радних дана од дана пријема.

Рачуноводствени софтвер

Члан 10.

Пословне књиге предузећа воде се на рачунару.

Рачуноводствени софтвер који се користи за вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја, мора да обезбеди следеће:

- функционисање интерних рачуноводствених контрола;
- онемогућава брисање прокњижених пословних промена. Грешке направљене у књижењу у поступку аутоматске обраде података не могу се исправљати њиховим брисањем, већ једино књиговодственом техником „црвеног“ или „црног“ сторна;
- контролу улазних података;
- контролу исправности унетих података;

- увид у промет и стање рачуна главне књиге;
- увид у хронологију обављеног уноса пословних промена;
- чување и коришћење података;
- подаци из пословних књига (дневник, главна књига, помоћне књиге) по потреби могу да се одштампају или прикажу на екрану;
- упоредо са меморисаним подацима треба да се обезбеди и меморисање апликативног софтвера како би подаци били доступни контроли.

Интерне рачуноводствене контроле

Члан 11.

Систем интерне контроле обухвата све мере које се предузимају у циљу:

- 1) заштите средстава од прекомерног трошења, превара или неефикасне употребе;
- 2) обезбеђења поузданости и веродостојности рачуноводствених података;
- 3) обезбеђења извршења послова у складу са усвојеном политиком управе;
- 4) оцене рада свих радника, руководиоца и организационих делова у оквиру предузећа.

Интерне контроле обухватају све мере и поступке који се спроводе ради обезбеђења услова да цело предузеће ради у складу са плановима и политикама које је усвојила управа.

Интерна рачуноводствена контрола треба да обезбеди поузданост и веродостојност рачуноводствених евиденција и података и финансијских извештаја.

Свака пословна промена, односно трансакција, да би била поуздана и веродостојна, треба да прође четири одвојене фазе, и то:

- да је прописано одобравање настанка такве пословне промене;
- да буде одобрена од надлежног руководиоца;
- да буде извршена, и
- да је евидентирана у пословним књигама.

Члан 12.

У циљу обезбеђења поузданости и веродостојности рачуноводствених података и информација треба обезбедити спровођење следећих мера интерне контроле:

- 1) запослени који су материјално задужени средствима или користе одређена средства не могу да воде рачуноводствену евиденцију за та средства;
- 2) запослене који се дуже материјалним и новчаним средствима, уколико је могуће, треба повремено замењивати другим запосленима (ротација запослених) који могу открити грешке и неправилности које су претходни запослени учинили;
- 3) запослени који воде аналитичку евиденцију купаца не могу вршити готовинске новчане наплате од купаца за које воде евиденцију;
- 4) рачуноводствене исправе, као што су чекови, менице, фактуре, наруџбенице и други документи морају бити означени серијским бројевима и издавани по редоследу тих бројева;
- 5) захтеви за набавку (требовања и др. документи) на основу којих се врши наручивање набавке материјала и робе не могу се извршавати ако претходно нису оверени од стране овлашћеног руководиоца. Копија захтева за набавку са рачуном и отпремницом добављача шаље се служби рачуноводства и финансија, која не може извршити плаћање и књижење те промене без одобреног захтева;
- 6) наруџбеница за набавку материјала и робе саставља се у више копија, од којих се оригинал шаље добављачу, на основу којег он шаље робу и рачун на бази унетих података из наруџбенице. Друга копија наруџбенице шаље се рачуноводству предузећа заједно са рачуном добављача и пријемницом магацина да је роба преузета након пријема робе и фактуре добављача, док следеће копије остају код лица која састављају и одобравају наруџбенице;
- 7) пре обрачуна зарада запослених треба извршити контролу радног времена за које се врши обрачун и обезбедити брз и тачан обрачун и исплату зарада и накнада зарада и плаћање прописаних пореза и доприноса.

Члан 13.

Усклађивање промета и стања главне књиге са дневником и помоћних књига са главном књигом врши

се пре пописа имовине и обавеза и пре састављања финансијских извештаја.

Стање имовине и обавеза у књиговодству усклађује се на крају пословне године са стварним стањем које се утврђује пописом.

Усклађивање међусобних финансијских пласмана и потраживања са дужницима, врши се једном годишње са стањем (на пример на дан 30. новембра), достављањем у писменом облику извода отворених ставки финансијских пласмана и потраживања на тај дан. Сматра се да је усаглашавање извршено ако је прибављен Извод отворених ставки оверен и потписан од стране повериоца и дужника.

Попис имовине и обавеза врши се на крају пословне године, са стањем на последњи дан пословне године.

Члан 14.

Поред редовног пописа имовине, потраживања и обавеза који се врши на крају пословне године, у току године врши се ванредан попис и усклађивање стања и приликом статусне промене, отварања, односно закључења поступка стечаја и ликвидације правног лица, као и у другим случајевима предвиђеним законом.

Чување пословних књига и рачуноводствених исправа

Члан 15.

Рачуноводствене исправе и пословне књиге чувају се у пословним просторијама правног лица, у роковима који су као најкраћи прописани чланом 24. Закона.

Рачуноводствене исправе, пословне књиге и финансијски извештаји чувају се у оригиналу или коришћењем других средстава архивирања, утврђених законом.

Пословне књиге које се воде на рачунару и рачуноводствени софтвер који се користи за вођење пословних књига чувају се на рачунару и одговарајућем медију за архивирање података.

По истеку пословне године, дневник и главна књига штампају се и штампани чувају у роковима прописаним у ставу 1. овог члана.

Рачуноводствене исправе могу се чувати на електронским медијима, као оригинална електронска документа или дигиталне копије, ако је надлежном органу омогућен приступ тако сачуваним подацима и ако је обезбеђено:

- да се подацима садржаним у електронском документу или запису може приступити и да су погодни за даљу обраду;
- да су подаци сачувани у облику у којем су направљени, послати и примљени;
- да се из сачуване електронске поруке могу утврдити пошиљалац, прималац, време и место слања и пријема;
- да се примењују технологије и поступци којима се у довољној мери обезбеђује заштита од измена или брисање података или друго поуздано средство којим се гарантује непромењивост података или порука, као и резервна база података на другој локацији.

III. РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ

Члан 16.

Рачуноводствене политике су специфични принципи, основе, конвенције, правила и праксе које се примењују при састављању и презентацији финансијских извештаја, а у складу са Правилником за микро и друга правна лица.

Избор рачуноводствених политика извршен је уз поштовање општих рачуноводствених начела, принципа и правила вредновања који су прописани овим правилником и који су применљиви на конкретну трансакцију.

Усвојене рачуноводствене политике односе се на признавање, укидање признавања, мерење и процењивање средстава, обавеза, прихода и расхода предузећа.

Правилником о рачуноводству уређују се рачуноводствене политике и друга питања за које је Правилником за микро и друга правна лица одређено да се ближе уређују општим актом правног лица.

Усвојене рачуноводствене политике примењују се доследно у дужем временском периоду и могу се мењати само у случају промене рачуноводствених прописа или уколико промена обезбеђује поузданије и важније информације о финансијском положају и резултатима пословања.

Када ефекти промена рачуноводствених политика нису материјално значајни не врши се ретроспективна примена промењене рачуноводствене политике, већ се ефекти исказују преко одговарајућих рачуна прихода и расхода текућег периода, у зависности од тога да ли су ефекти позитивни ли негативни.

У случају промене рачуноводствене политике чији су ефекти материјално значајни примена се врши ретроактивно, односно потребно је применити нову рачуноводствену политику на упоредне информације за претходне периоде на најранији датум за који је то изводљиво, као да је нова рачуноводствена политика одувек примењивана.

Праг материјалности насталог ефекта промене рачуноводствене политике дефинисан је на истом нивоу као и праг материјалности грешке из ранијих периода у члану 17. овог Правилника.

Рачуноводствене процене подразумевају процену износа неке ставке финансијских извештаја у одсуству прецизног начина за мерење.

Промена рачуноводствене процене су усаглашавања књиговодствене вредности имовине или обавеза, или износа периодичног трошења средства, која произлази из процене садашњег стања и очекиваних будућих користи и обавеза повезаних с том имовином и обавезама.

Када је тешко разликовати промену рачуноводствене политике од промене рачуноводствене процене, промена се третира као промена рачуноводствене процене.

Исправка грешака из претходних периода

Члан 17.

Грешке из претходних периода су пропусти и погрешна исказивања у финансијским извештајима за један или више претходних периода који настају услед некоришћења или погрешног коришћења, поузданих информација које:

(а) су биле доступне када су финансијски извештаји за те периоде били одобрени за објављивање, и

(б) би било разумно очекивати да су могле бити прибављене и узете у обзир у састављању и презентацији тих финансијских извештаја.

Када грешка из ранијег периода није материјално значајна, корекција се врши преко одговарајућих рачуна прихода и расхода текућег периода, у зависности од тога да ли су ефекти грешке позитивни ли негативни.

У случају утврђивања материјално значајних грешака корекција се врши ретроактивно, корекцијом упоредних информација за претходне периоде за најранији датум за који је то изводљиво, као да грешке није ни било.

Праг материјалности грешке из ранијих периода дефинисан је на нивоу од 2% (два процента) пословних прихода, пословне године а на коју се грешка односи.

У случају када је утврђено постојање више грешака из неког ранијег периода, утврђивање износа материјалности врши се узимајући у обзир кумулативан износ, тј. збир свих грешака.

Дефинисани праг материјалности грешака из ранијих периода примењује се и за потребе утврђивања значајности ефеката промена рачуноводствених политика.

Нематеријална имовина

Члан 18.

Нематеријална имовина се почетно мери по својој набавној вредности или цени коштања, а након почетног признавања вреднује се по својој набавној вредности, односно цени коштања умањеној за акумулирану амортизацију и евентуалне акумулиране губитке по основу обезвређења, на начин прописан у члану 13. Правилника за микро и друга правна лица.

Претпоставља се да је резидуална вредност нематеријалне имовине са коначним веком трајања нула, осим ако постоји обавеза треће стране да купи имовину на крају њеног века трајања, или ако постоји ак-

тивно тржиште за имовину, а резидуална вредност се може утврдити позивањем на то тржиште и вероватно је да ће такво тржиште постојати на крају века трајања имовине.

Ако није могућа поуздана процена корисног века трајања нематеријалне имовине, она се амортизује у периоду од десет година.

Гудвил се амортизује пропорционалном методом у периоду од десет година.

Преиспитивање усвојеног метода амортизације, као и корисног века трајања се врши на крају обрачунског периода (пословне године) уколико постоје наговештаји да је дошло до значајне промене у односу на претходни период.

Улагања у развој се исказују као расход периода.

Некретнине, постројења и опрема

Члан 19.

Некретнине, постројења и опрема (дугорочна материјална имовина, у даљем тексту: НПО) која испуњава услове за признавање као средство, почетно се мери по набавној вредности, односно цени коштања, а након почетног признавања се мери по набавној вредности, односно цени коштања умањеној за акумулирану амортизацију и за евентуалне акумулиране губитке по основу обезвређења, на начин прописан у члану 14. Правилника за микро и друга правна лица.

У набавну вредност НПО се укључују се сви трошкови набавке увећани за зависне трошкове набавке.

Сопствене услуге код набавке НПО се признају у набавну вредност највише по тржишној цени (нпр: трошкови превоза опреме и слично), док се неуобичајено високи трошкови исказују на терет расхода периода у коме су настали.

Да би средство било признато као стално средство и подлежало обрачуну амортизације, треба да испуњава два услова:

1) да је његов корисни век трајања дужи од годину дана,

2) да је његова набавна вредност/цена коштања (која може поуздано да се измери) у моменту стицања/изградње, већа од 80.000 динара (*напомена: Набавна вредност без обрачунатог ПДВ-а*).

Уколико један материјално значајан део НПО има исти корисни век и метод амортизације као и други материјално значајан део тог средства приликом утврђивања трошкова амортизације, такви делови се групишу. У противном, сваки део средства се амортизује засебно.

Члан 20.

Накнадни издаци се укључују у набавну вредност уколико испуњавају критеријуме дефинисане у члану 19. став 4. овог Правилника.

Накнадни издаци који не испуњавају наведен критеријум, односно који служе свакодневном или редовном сервисирању и одржавању НПО не улазе у вредност НПО, већ се исказују на терет расхода периода у коме су настали.

У зависности од датих околности, накнадни издаци који испуњавају критеријуме да буду признати као средство исказују се као засебно средство које се амортизује одвојено од остатка постојећег средства у вези са којим је извршен накнадни издатак, уколико је:

- вредност накнадног издатка значајна у односу на постојеће средство, а што се процењује у моменту настанка издатка уз уважавање свих релевантних околности, и
- када је процењени корисни век трајања улагања битно различит од остатка средства.

Члан 21.

Обрачун амортизације почиње од првог наредног дана од дана стављања у употребу, односно од када је

основно средство расположиво за коришћење.

Обрачун амортизације престаје када средство престаје да се признаје, односно када је већ у потпуности отписано, расходовано или на било који начин отуђено.

Ако је преостала вредност безначајна или ако су корисни и физички век трајања средства блиски, па су очекивања да се на крају корисног века средство евентуално продаје само као отпад, не утврђује се преостала вредност¹.

За потребе обрачуна амортизације НПО у следећој табели дати су претпостављени оквирни корисни век трајања и распон стопа амортизација у зависности од врсте НПО. У зависности од специфичности конкретне НПО за свако појединачно средство се утврђује процењени корисни век и одговарајућа стопа амортизације уз уважавање свих релевантних фактора (очекивани интензитет коришћења, физичко и технолошко старење, законска ограничења итд) што се утврђује посебном Одлуком о висини амортизационих стопа, која се доноси на основу овог Правилника².

Табеларни преглед

Опис	Корисни век трајања (у годинама)	Стопа амортизације (у%) ³
НЕКРЕТНИНЕ		
Грађевински објекти високоградње и нискоградње армиранобетонске конструкције (зграде, мостови, тунели надвожњаци, лукобрани, нафтоводи, водоводи, плиноводи и далеководи), као и постројења која се сматрају самосталним грађевинским објектом	40 – 50	2 – 2,5%
Грађевински објекти нискоградње с доњим стројем (доњи строј путева и пруга, бране, насипи и сл.)	25 – 33,33	3 – 4%
Грађевински објекти високоградње и нискоградње дрвене конструкције	15 – 20	5 – 6,67%
Остали грађевински објекти	10 – 20	5 – 10%
ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА		
Опрема (производна и преносна опрема и постројења)	5 – 20	5 – 20%
Погонски и пословни инвентар (стројеви, алати, транспортна средства и уређаји)	5 – 10	10 – 20%
Намештај, пословни инвентар у трговини, угоститељству и туризму и сл.	5 – 10	10 – 20%
Канцеларијска опрема	4 – 10	10 – 25 %
Путничка моторна возила, возила на моторни погон и прикључни уређаји	5 – 8	12,5 – 20%
Рачунарска опрема, телекомуникациона опрема	3 – 5	20 – 33,33%
ВИШЕГОДИШЊИ ЗАСАДИ*	5 – 10	10 – 20%

¹ Резидуална вредност средства је у пракси често безначајна и у таквим околностима није битна код израчунавања износа који се амортизује. Преосталу вредност, по правилу, друштво ће утврђивати за мањи број средстава.

² Уколико друштво има велики број средстава сматрамо да је целисходније Правилником прописати само оквирне стопе амортизације, док се стопе амортизације за свако појединачно средство наводе у посебној Одлуци о висини амортизационих стопа. Разлог који иде у прилог оваквом предлогу решења лежи у чињеници да би уколико друштво има велики број средстава Правилник имао смањену прегледност, као и да средства иста по врсти не морају увек имати исти процењени корисни век, као и да се прениспитивање корисног века средстава, које се врши у целокупном периоду употребе, често може резултирати изменом корисног века а тиме и стопе амортизације.

³ Распони стопа амортизације су дати само као предлог. Друштво уз уважавање околности и специфичности у којима послује само утврђује распоне стопа амортизације.

Опис	Корисни век трајања (у годинама)	Стопа амортизације (у%) ³
ОСНОВНО СТАДО*	2 – 5	20 – 50%
НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА		
Софтвер, лиценце и остала права,	**	**
Дугорочни закуп објеката и опреме	***	***
Остала нематеријална имовина која нема одредив корисни век	10	10%

* Биолошка средства чија се фер вредност не може поуздано утврдити без прекомерних трошкова и напора.

** У зависности од периода на који је уговорена лиценца за право коришћења софтвера и других права и осталих релевантних фактора (попут очекиване употребе, техничке и технолошке и друге застарелости итд).

*** У зависности од уговореног периода закупа и очекиваног периода употребе средства.

Преиспитивање усвојеног метода амортизације, преостале (резидуалне) вредности као и корисног века трајања се врши на крају обрачунског периода (пословне године) уколико постоје наговештаји да је дошло до значајне промене у односу на претходни период.

НПО за која се утврди да постоји план отуђења пре краја њиховог корисног века трајања представља назнаку умањења вредности која узрокује израчунавање надокнадиве вредности средства за сврхе одређивања да ли је средству умањена вредност.

Не постоји обавеза рекласификације НПО за која постоји намера руководства да буду отуђена у року од 12 месеци на стална средства намењена продаји, нити постоји обавеза обустављања обрачуна амортизације за стална средства намењена продаји од тог датума.

Алат и ситан инвентар

Члан 22.

Као основно средство признају се и подлежу амортизацији средства алата и ситног инвентара која задовољавају услове из члана 19. став 4. овог Правилника.

Средства алата и ситног инвентара, за које овим правилником није прописана стопа амортизације, исказују се као опрема на посебном аналитичком рачуну. Ако је њихова појединачна набавна вредност мања од 100.000 динара отписују се по годишњој стопи од 100%. За остала средства утврђује се стопа која проистиче из процењеног века корисне употребе.

Средства алата и инвентара која не задовољавају услове из 1. става овог члана исказују се као обртна средства (залихе).

Резервни делови

Члан 23.

Као основно средство признају се резервни делови која задовољавају услове из члана 19. став 4. овог

Правилника.

Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени.

Ако друштво у књиговодствену вредност НПО призна трошкове замене неког дела, онда се искњижава и књиговодствена вредност тог замењеног дела, без обзира на то да ли је замењени део амортизован одвојено. Ако за правно лице није прикладно да утврђује књиговодствену вредност замењеног дела, оно може користити трошкове замене као информацију о томе колики су били трошкови замењеног дела у време његове набавке или изградње.

Резервни делови који не задовољавају услове из става 1. овог члана, приликом уградње, исказују се као трошак пословања.

Инвестиционе некретнине

Члан 24.

Приликом почетног признавања инвестициона некретнина се вреднује по набавној вредности, односно цени коштања.

Након почетног признавања, инвестициона некретнина се процењује по фер вредности ако се фер вредност може поуздано утврдити без прекомерних трошкова и напора. Фер вредност се проверава на сваки датум извештавања, а промене фер вредности се признају као добитак или губитак у Билансу успеха.

Све друге инвестиционе некретнине (код којих се фер вредност не може поуздано утврдити без прекомерних трошкова и напора) се вреднују по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и за евентуалне акумулиране губитке по основу обезвређења, на начин дату члану 21. овог Правилника.

Биолошка средства

Члан 25.

Биолошка средства се вреднују приликом почетног признавања и на датум сваког Биланса стања по фер вредности умањеној за процењене трошкове продаје, осим у случају када се фер вредност не може поуздано измерити без прекомерних трошкова и напора.

Смањења вредности биолошких средстава на основу процене по фер вредности на датум Биланса стања исказују се на позицији расхода, а повећања вредности на позицији прихода у истом обрачунском периоду.

Биолошка средства чија се фер вредност не може лако утврдити без прекомерних трошкова и напора, вреднују се по набавној цени, односно цени коштања умањеној за кумулирану амортизацију и акумулиране губитке због обезвређења.

Обрачун амортизације основног стада и вишегодишњих засада врши се коришћењем пропорционалног метода уз примену одговарајућих стопа датих у табеларном прегледу у члану 21. овог Правилника.

Финансијски инструменти

Члан 26.

Финансијски инструмент је сваки уговор на основу кога настаје финансијска имовина једног пословног субјекта и финансијска обавеза или власнички инструмент другог пословног субјекта.

Финансијска имовина обухвата уделе и акције код повезаних субјеката, зајмове повезаним субјектима, улагања у придружене субјекте, улагања у хартије од вредности, дате кредите и депозите, осталу финансијску имовину.

Финансијска имовина се процењује у складу са чланом 17. Правилника за микро и друга правна лица.

Учешћа у капиталу у виду удела се почетно мере по набавној вредности увећаној за трошкове трансакције. Ова учешћа се накнадно мере по набавној вредности умањеној за евентуална обезвређења.

На крају сваког извештајног периода пословни субјект мора за сваку појединачну финансијску имовину мерену по набавној вредности или амортизованој вредности извршити процену умањења по основу обезвређења.

Учешћа у капиталу у виду акција које се котирају на активном тржишту (финансијска имовина чија се промена фер вредности признаје у билансу успеха) се почетно мере по набавној вредности у коју се не укључују трансакциони трошкови већ они терете расходе периода. Ова учешћа се накнадно мере по фер

вредности, а промене фер вредности се исказују у корист, односно на терет биланса успеха. Приликом накнадног мерења, ако фер вредност више није доступна последња позната фер вредност је уједно и књиговодствена вредност, па се таква акција мери по књиговодственој вредности док фер вредност не буде поновно доступна.

Залихе

Члан 27.

Залихе се мере по набавној цени, односно цени коштања или по нето тржишној вредности у зависности која је вредност нижа.

Процењивање залиха материјала, резервних делова, ситног инвентара и робе врши се на начин прописан у члану 18. Правилника за микро и друга правна лица.

У набавну вредност залиха укључују се сви трошкови набавке и други трошкови који су настали довођењем залиха на садашњу локацију и садашње стање.

Сопствене услуге код набавке залиха се признају у набавну вредност највише по тржишној цени (нпр: трошкови утовара и истовара у сопственој режији, превоз и слично), док се неуобичајено високи трошкови исказују на терет расхода периода у коме су настали.

Вредност извршене услуге превоза залиха сопственим камионом приликом набавке се утврђује на основу, за ове потребе састављене спецификације трошкова у коме су садржани подаци о трошку рада, горива и амортизације. Тржишна вредност услуга превоза се утврђује по званичном ценовнику превозника или на основу добијене понуде превозика.

Материјал и резервни делови

Обрачун излаза (уtroшка) залиха материјала и резервних делова врши се по методи просечне пондерисане цене.

У току обрачунског период залихе материјала и резервних делова евидентирају се по набавним ценама.

Роба

Обрачун излаза (уtroшка) залиха робе врши се по методи просечне пондерисане цене.

У току обрачунског периода залихе робе евидентирају се по набавним ценама.

Обрачун остварене разлике у цени робе која се у току обрачунског периода евидентира по продајној цени врши се на крају обрачунског периода.

Обрачун остварене разлике у цени врши се на нивоу свих залиха робе.

Процену степена и износа обезвређења залиха материјала, резервних делова, ситног инвентара и робе врши пописна комисија коју образује директор.

Готови производи и недовршена производња

Члан 28.

Процењивање залиха недовршене производње и готових производа врши се по цени коштања или по не-

то продајној вредности, ако је нижа, на начин прописан у чл. 18. и 19. Правилника за микро и друга правна лица.

Процену степена и износа обезвређења залиха недовршене производње, готових производа и залиха пољопривредних производа произведених као плод сопствених биолошких средстава врши пописна комисија коју образује одбор директора друштва/предузетник.

Краткорочна потраживања и пласмани

Члан 29.

Процењивања краткорочних потраживања и пласмана врши се на начин прописан чл. 21. Правилника за микро и друга правна лица.

Индиректан отпис, односно исправка вредности потраживања од купца на терет расхода периода преко рачуна исправке вредности врши се код потраживања од купца код којих је од рока за њихову наплату прошло најмање 120 дана.

Индикатори вероватне ненаплативости потраживања су: кашњење купца у измиривању своје обавезе, блокада рачуна купца, над купцем је покренут поступак стечаја или ликвидације, приликом усклађивања потраживања и обавеза, купац не признаје исказано потраживање итд.

Директан отпис потраживања од купца на терет расхода периода се врши уколико је ненаплативост извесна и документована (нпр: друштво није успео судским путем да изврши њихову наплату, потраживање је застарело у складу са релевантним прописима којима се уређује застарелост попут ЗОО, купца је немогуће лоцирати услед тога што је брисан из надлежног регистра и сл).

Приликом утврђивања индиректног и директног отписа потраживања узимају се у обзир одредбе члана 10. Правилника за микро и друга правна лица којим су уређени догађаји након биланса.

Одлуку о индиректном отпису, односно исправци вредности потраживања од купца преко рачуна исправке вредности на предлог комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси директор друштва.

Одлуку о директном отпису потраживања од купца на предлог комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси директор друштва.

Готовински еквиваленти и готовина и активна временска разграничења

Члан 30.

Процењивања готовинских еквивалената и готовине и активних временских разграничења врши се на начин прописан у чл. 22. и 23. Правилника за микро и друга правна лица.

Резервисања

Члан 31.

Процењивање резервисања врши се на начин прописан чл. 25. и 26. Правилника за микро и друга правна лица.

Резервисања се врши на терет расхода периода по основу⁴:

- 1) резервисања за трошкове у гарантном року;
- 2) резервисања за судске спорове;
- 3) за отпремнине запосленима за технолошки вишак;
- 4) друга резервисања у складу са Правилником за микро и друга правна лица на основу Одлуке надлежног органа.

⁴ Приликом састављања Правилника о рачуноводству потребно је набројати, тј. навести сва резервисања која се могу увести у складу са Правилником за микро и друга правна лица, попут резервисања за обнављање природних богатстава, резервисања за задржане кауције и депозите итд.

Резервисање за трошкове у гарантном року се утврђује на основу релевантне техничке, књиговодствене и остале документације, досадашњих искустава и будућних очекивања на следећи начин:

90% продате робе неће имати недостатке, 5% ће имати мање недостатке, а 5% ће имати веће недостатке.

Резервисања за судске спорове се врше на основу предлога, односно извештаја правне службе или адвокатске канцеларије, који је састављен на основу веродостојне документације о покренутом спору, а који је усвојен од стране надзорног одбора друштва.

Резервисања за отпремнине радницима за технолошки вишак врши се на основу унапред дефинисаног плана отпуштања друштва.

Сматра се да је вредност резервисања значајна уколико њихова кумулативно процењена вредност износи најмање 0,5% пословне имовине са стањем на дан биланса стања за обрачунски период (пословну годину) који претходи обрачунском периоду за који се уводе резервисања.

Резервисања треба да се користе само за издатке за које су резервисања почетно призната.

Резервисања се морају преиспитати на дан сваког биланса стања, и то тако да одражавају најбољу садашњу процену. Након преиспитивања евентуално се врши корекција износа резервисања према новој процени. Свако кориговање претходно признатих износа се признаје на терет расхода односно у корист прихода, осим уколико резервисање није првобитно признато као део набавне вредности средстава. Ако се утврди да резервисање више не задовољава услове за признавање, оно се укида у корист прихода.

Обавезе и пасивна временска разграничења

Члан 32.

Процењивање обавеза и пасивних временских разграничења врши се на начин прописан чл. 27–29. Правилника за микро и друга правна лица.

Приходи и расходи (пословни, финансијски и остали)

Члан 33.

Процењивање позиција биланса успеха, односно позиција прихода и расхода (пословних, финансијских и осталих) врши се на начин прописан у чл. 30–36. Правилника за микро и друга правна лица.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и примењује се одмах.

